

n möjlighet

klimatreglerande funktion i byggnader som i sin tur sparar på energiförbrukningen. Han tog upp exempel från Världskulturmuseets stora gardininstallationer och i andra byggnader som till exempel växthus där stora glasfönster dominerar, med denna väv har man sparat två miljoner kronor i energiråvara. Textilmaterialet i väven var däremot inte ekologiskt odlad men man hade använt sig av Ökotex-märkt textil i samtliga produkter. Märkningen innebär endast att det inte finns rester av kemikalier i den färdiga textilprodukten.

Ta ansvar för sin del

Det var inte alldeles lätt för Maria Länje, miljöansvarig för Lindexkoncernen, att ta vid med sin föreläsning som handlade om företagets miljöarbete. Hon presenterade några kalkyler på hur varje medarbetare i textilproduktion och hantering skall ta ansvar för sin del i miljöarbetet. I detta ingick en stor del av kontroller och uppförandekoder. Lindex har idag endast 1 procent ekobomull i sitt sortiment som dessutom inte exponeras för kunderna. Deras produktionsländer är Hong Kong, Indien, Bangladesh och Turkiet där totalt 160 000 människor ingår i arbetet.

Hennes konkreta exempel på miljöarbetet handlade mest om minskade transporter och energiförbrukning, avfallet och miljövänliga förpackningar. Som en naturlig del i detta arbete

Ekocentrums nya utställning om hållbar textil.

bedrivs mycket inspektioner i fabriken och med kemikaliekontroller. Lindex har ingen egen bomullsodling och har därför heller ingen kontrollerande funktion över bomullens påverkan på odlarna och jordbruket. Att ekointresset har kommit för att stanna var Maria övertygad om. Men på frågan varför deras ekologiska bomullssortiment då inte exponerades bättre ute i butikerna kunde hon bara svara att det var den policy som företaget hade bestämt. Kort sagt blev det mest tomma ord och svårt att se konkreta positiva resultat av alla Lindex regleringar och kontroller inom deras textilproduktion.

Ord till handling

Att gå från ord till handling kunde däremot Karin Stenmar med inlevelse berätta om. Hon driver det prisbelönta företaget Dem Collective tillsammans med Annika Axelsson. Hon menar att vackra ord på ett papper aldrig kan lösa ett socialt ansvarstagande.

Dem Collective är dessutom ett vinstdrivande företag med textilproduktion i Sri Lanka och Indien. Hon berättade om det lyckade mötet med sin kompanjon Annika som uppstod på en projektledarutbildning i Göteborg, ingen av kvinnorna hade någon textiltutbildning i grunden. Istället började de undersöka förhållandena kring

den moderna textilproduktionen och dess konsekvenser för människorna i produktionsländerna. Ledordet var transparens att verkligen visa öppet hur produktionen går till. Karin och Annika undersökte vad det egentligen innebär med en lagstadgad minimilön för en textilarbetare. Frågan fick de svar på genom att besöka kvinnor som arbetade på textilfabrikerna och se hur det verkliga livet fungerade. Företaget har visat att det i praktisk handling går att vara ett vinstdrivande företag med socialt ansvarstagande och med ekologiska hållbara material.

Internationellt arbete

Sist ut av föredragshållarna var Hans Palmqvist, internationell sekreterare på IF Metall. Förhållandena i textilproducerande länder är en ständig kamp och att det troligtvis är en utopi för många att uppnå anständiga mänskliga levnadsvillkor. Det internationella arbetet inom fackföreningen har en gammal bakgrund, sedan i början på 1900-talet då svenska arbetare fick hjälp från fackföreningsmänniskor ute i världen. Nu är det dags för oss att betala tillbaka den hjälpen, menade han. Han räknade upp några stora projekt inom textilbranschen där koder och regler för produktionen skall medverka till bättre förhållanden. Det gällde allt från miljömärkning, rättvisemärkning

och etik. Som exempel tog han upp ett innovativt märknings-system som heter Respect-inside, på varje textilplagg skall finnas en sifferkod så att kunden kan gå in på internet och se hur den har tillverkats, i samtliga produktionsled. Att vara transparent och öka insynen gör det förstås något lättare att arbeta för mänskligare arbetsförhållanden, men mycket lite har gjorts. Han oroar sig också för att lågkonjunkturen i västvärlden nu får textilarbetarna att bli ännu mer pressade. Naturligtvis är det textilarbetare som är obekväma på arbetsplatserna eller fackligt anslutna som får gå först vid uppsägningar på grund av minskad produktion.

Lågkonjunkturs effekter

Under den avslutande paneldebatten ställde moderatorn Johanna Ståhl frågan om den växande lågkonjunkturs effekter på textilindustrin. Att krisen i sig är intressant och att det kommer att påverka textilarbetare världen över var alla överens om. Minskad produktion kommer naturligtvis att påverka många, men som Marcus Bergman ser ser en möjlighet att istället satsa mer på kvalitet. Den enda lösningen är att odla mindre bomull. Som det är idag forceras det fram bomullsodlingar där bomullen inte trivs i sin naturliga jordmån, därav konstgödsling och medföljande skadeinsekter som måste bekämpas med kemikalier. Men vi har en allt för stark tilltro till stora företag i Sverige, vi måste våga satsa mer på småföretagen, avslutade han med.

Det finns oändligt mycket att göra inför framtiden för att öka kunskapen om textilier, fortfarande är det ett område där kvinnor anses höra hemma både som konsumenter och textilarbetare.

Kanske det är dags att föra in diskussionerna på fler arenor än

vad det görs idag. Den ökande bomulls användningen sker lavinartat, trenden att försköna sitt hem har också fått förödande konsekvenser för bomullsarbetarna. Därför hade det varit önskvärt att också föra in aktörer som arbetar med andra material och inom heminredning och möbelbranschen. Att kunskapen om textiliernas egenskaper oftast är obefintlig gör att bomull används till många textilprodukter där den faktiskt inte hör hemma, men naturligtvis ändå används för att den allt sedan 1600-talet har odlats av slavarbetskraft och görs så fortfarande.

Likaså måste fingret också sättas på det faktum att många stora klädkedjor idag har gått över till syntetmaterial, vad får det för konsekvenser för miljön? En oljebaserad produkt som inte bryts ned i det naturliga kretsloppet!

GMO tar överhand

En annan stor fråga är GMO-odlingar som också börjar ta överhand, speciellt bland indiska bomullsodlare, detta trots att ingen idag vet vad det får för konsekvenser.

Slutligen undrar man hur och till vem skall kunskap och kvalitet förmedlas? Alla som idag arbetar med textil vet mycket väl vad kvalitet innebär och att den snabbväxande bomullen idag inte har mycket kvalitet att uppvisa. Kanske är frågan redan besvarad av att vi måste våga föra in de långsamma textilprocesserna igen. Av naturfiberodlingar som får lov att växa i jordkulturer där de trivs i lugn och ro utan en massiv konstgödsling med resultat att skadeinsekter trivs som aldrig förr. En slags slow growing! Precis som det italienska "slow food" nu har blivit allmänt känt borde också våra textilprodukter få bli uppmärksammade.

Git Skoglund

Stenmar, Maria Länje och moderator

Foto: Git Skoglund

Bomull, redo att skördas.

Foto: USDA